

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

2 Quænam sint partes integrantes prudentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

est prudens in functionibus Temperantiae, vel Fortitudinis: quamvis vt absolute dicatur prudens, debeat in omni materia virtutis passim occurrente prudens esse. Idem dicendum de Prudentia Ciuili, Oeconomica, Legislatrice, & Militari. Varia enim sunt genera militiae, & gubernationis ciuilis & domesticae, ratione variarum circumstantiarum, tum loci, tum personarum, tum finium adiutorum, (vt commodorum vel incommodorum) quae diuersissimam rationem agendi postulant, vt bonum exitum habeant.

7
Prudentia
personalis
omnino
completa
complecti-
tur ceteras

Notandum tertio, Prudentiam personalem quodammodo complecti omnes alias prudentiae species; quia potest se extendere ad omnes illarum functiones, dictando de iisdem actionibus de quibus ipsae; sed sub alia ratione. Quidquid enim ordinat vel iubet paterfamilias per prudentiam economicam, spectans bonum familiae, potest ordinare & iubere per prudentiam personalem, spectando bonum honestum suae actionis; nempe vt officio suo satisfaciat. Quatenus enim in agendo spectat vt familia recte sit disposita, dirigit suam actionem prudentia economica; vt vero intendit satisfacere suo officio, vel agere id quod decet suam personam, dirigit eam prudentia personali. Idem dicendum de Ciuili, Militari, & Legislatrice.

Itaque prudentia personalis omnino completa, qua quis in omni statu, seu officio potest se gerere vt decet, includit illas prudentias tamquam partes, superaddens illis respectum ad proprium bonum, quod est honeste agere. Neque enim Rex potest habere prudentiam suae personae necessariae, & facere omne id quod se decet, nisi norit leges viles ferre; & ita requirit prudentiam Legislatricem. Neque Magistratus officio suo satisfacit, qui non nouit Rempublicam administrare, iudicia exercere, bono ciuium consulere; & ita requirit Ciuilem. Et hoc est quod vult Aristoteles c.3. in principio, cum ait; *Prudentiam & Ciuilem (πολιτικὴν) esse eundem habitum, sed non habere eandem rationem seu idem esse.* Prudentia enim completa includit Ciuilem & reliquas tamquam partes: refert tamen illarum materiam ad suum finem: & ita distinguitur ratione formali. vide Gyraldum in lib.6. Ethic. q.14. Si tamen Prudentia personalis accipiat vt dirigit hominem constitutum extra publicum officium, sic non includit illas; sed est species omnino distincta a ceteris.

DUBITATIO II.

Quaenam sint partes integrantes Prudentiae.

D.Thomas q.49.

9 Notandum est, Partes integrantes Prudentiae posse dupliciter poni; Primum, vt partes integrantes dicantur illae, ex quibus veluti membris Prudentia tota proprie constat. Non enim Prudentia est simplex aliquis habitus, sicut neque scientia speculatiua, sed constat multis partibus instar totius heterogenei, respicientibus diuersam rationem honesti, quae est in diuersis virtutibus. Aliis enim regulis & notionibus diriguntur functiones iustitiae, aliis temperantiae, aliis fortitudinis & patientiae: quae tamen omnes necessariae sunt ad integram & absolutam Prudentiam. Dicitur autem Prudentia vna virtus, sicut Theologia & Physica dicitur vna scientia: nempe quia respicit vnum obiectum generale, quod est viuere secundum virtu-

Prudentia
non est ha-
bitus sim-
plex.

tem; idque sub vno eodemque modo tendendi, qui est considerare singulas actiones cum omnibus circumstantiis, de quo plura 1.2. q.57. Verum D.Th. non loquitur hoc modo de partibus Prudentiae; quia non videtur tales ponere. Secundum, vt partes integrantes Prudentiae dicantur quaedam functiones, sine quibus non habetur perfectus usus prudentiae. Hoc modo ponit octo partes prudentiae, *memoriam, intelligentiam, docilitatem, solertiam, prouidentiam, rationem, circumspectionem, cautioem.* e quibus *solertia & docilitas* maxime iuuant ad acquirendam prudentiam. *memoria, intelligentia, prouidentia, ratio,* potissimum iuuant ad usum prudentiae in consultando & iudicando. *cautio & circumspectio* ad executionem operis; quae dicitur fieri in perio Prudentiae.

Memoriam vocat recordationem eorum quae legimus, audiimus, vidimus, aut aliter experti sumus. Ex his enim saepenumero facile colligimus quid in praesenti negotio expediat; plurimum enim valent tum exempla aliorum, tum experientia ipsa ad Prudentiam.

Intelligentiam vocat notitiam praesentium: vt enim prudenter iudices, necesse est praesentem statum rei tibi esse probe perspectum. Potest etiam hoc nomine significari notitia principiorum moralium.

Prouidentia dicitur consideratio futurorum euentuum, qui possent se qui ex opere.

Ratio dicitur promptitudo quaedam ratiocinandi, & aliud ex alio colligendi.

Docilitas accipitur pro affectu & promptitudine ad discendum.

Solertia (quam Arist. vocat *ἀσχυροσύνη*, & melius Latine diceretur sagacitas) est species bonae coniectationis, (quae ipsi dicitur *ἔσχυρία*) est enim solertia, seu sagacitas, medij (id est rationis alicuius cur res sit probanda vel improbanda) inuentio tempore breuissimo, vt idem Aristoteles docet lib.2. prior. Analyt.

Circumspectio est consideratio circumstantiarum, ne qua desit in opere.

Cautio est cura vt vitentur incommoda, quibus res est exposita, v.g. ne proximus offendatur, ne incidat in aduersam valetudinem. poterat haec sub circumspectione comprehendi.

Notandum est, non omnes hos actus a diuersis habitibus proficisci: Cautio enim, Circumspectio, Prouidentia, & Intelligentia sunt actus Prudentiae; quia intrinsece includuntur in prudenti iudicio, & executione. Memoria, Ratio, Solertia, & Docilitas tantum requiruntur ad acquirendam Prudentiam, vel ad acquisita perfectionem usum.

DUBITATIO III.

Quae sint partes potentiales Prudentiae.

D.Thomas q.51.

Respondeo, Valde ingeniose ad D.Th. ponit res partes potentiales Prudentiae, *Eubuliam, Synesiam, & Gnomem.* Per *Eubuliam* intelligit habitum quemdam, qui praebet facultatem recte consulendi: id est, inueniendi bonum consilium in rebus ambiguis & perplexis. Per *Synesiam* habitum recte iudicandi de consultatis, idque ex consideratione communium principiorum practitorum, scilicet legum naturalium & posituarum, & finium illarum, quos fines Legislator spectauit. Per *Gnomem*, habi-

12
Tres partes
potentiales
Prudentiae.